

สรุปคำบรรยายโครงการอบรมเชิงวิชาการ เรื่อง “การฝึกอบรมวิชาครู รุ่นที่ 5 (1/2562)”

หัวข้อ “บทบาทและจรรยาวิชาชีพแห่งความเป็นครู”

โดย รศ.ชัชชัย อธิเกียรติ

เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2562

ณ ห้องบรรยาย 3 อาคารอำนวยการ ชั้น 3

บทบาทและจรรยาวิชาชีพแห่งความเป็นครู

บทบาทของอาจารย์ หมายถึง ภาระงานที่ผู้เป็นอาจารย์จำเป็นต้องกระทำให้เสร็จสิ้นสมบูรณ์ ซึ่งอาจเป็นความจำเป็นต่ออาศัยหลักศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม กฎหมาย หรือด้วยสำนึกในความถูกต้องเหมาะสมก็ได้ ภารกิจหลักคือการสอน แต่บทบาทของอาจารย์ไม่ได้สอนหนังสือเพียงอย่างเดียว อาจารย์บางท่านอาจจะไม่เคยทำภารกิจที่กำหนดไว้บางอย่างเลย อาจจะแตกต่างจากครูประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษา

ภารกิจหลักของอาจารย์คือการสอนหนังสือ เมื่อได้รับมอบหมายการสอนมานั้น อาจารย์มีการเตรียมตัวอย่างไร แต่ว่าวิชาที่อาจารย์รับผิดชอบไม่ได้ขึ้นอยู่กับผู้สอน วิชานั้นๆ เป็นของหลักสูตร หลักสูตรเป็นของสถาบัน เมื่อได้รับมอบหมายการสอนหนึ่งวิชาสิ่งที่ควรทำคือ ศึกษาว่าวิชานี้อยู่ในหลักสูตรอะไร มีรายละเอียดอย่างไร จุดมุ่งหมายของการผลิตบัณฑิตแบบไหน แต่ละมหาวิทยาลัยมีจุดมุ่งหมายหรือจุดเด่นที่แตกต่างกัน การเตรียมการสอน เตรียมเอกสารประกอบการสอน เตรียมสื่อการสอน ฯลฯ อะไรที่มีในประมวลการสอน อาจารย์ละเลยไม่ได้ ประมวลรายวิชาประกอบไปด้วย คำอธิบายรายวิชา วิธีการเรียนการสอน การประมวลผลการให้เกรด สื่อแหล่งเรียนรู้ ทั้งหมดคือ พันธสัญญาที่ต้องปฏิบัติตามที่กำหนดไว้

หน้าที่ที่สองคือ อาจารย์ที่ปรึกษา บทบาทหน้าที่อาจารย์ที่ปรึกษาไม่ใช่การเรื่องการเรียนอย่างเดียว อาจจะเป็นปัญหาส่วนตัวและอื่นๆ ที่ไม่สามารถปรึกษาใครได้ หน้าที่ของอาจารย์คอยช่วยเรียบเรียงเหตุการณ์ที่นักศึกษาประสบปัญหา ณ ขณะนั้น เพื่อให้นักศึกษาหาสาเหตุหรือต้นเหตุของปัญหาและทำการแก้ไข เป็นหน้าที่ของครูที่พึงกระทำ

หน้าที่ที่สามคือ การศึกษาเพิ่มเติมในศาสตร์สาขาวิชาที่ตนสอนเพื่อพัฒนาทักษะความชำนาญและให้ทันสถานการณ์ของปัจจุบัน (เพราะในปัจจุบันการหาความรู้ในเรื่องต่าง ๆ หาได้จากคอมพิวเตอร์) แต่ในบางเรื่องคอมพิวเตอร์ไม่สามารถจะสามารถสอนได้ (แต่แจ๊ค หม่า บอกว่าคนมีภูมิปัญญาบางอย่างที่คอมพิวเตอร์ฉลาดอย่างไรก็ไม่เท่ามนุษย์) คนมีปัญญากับคนฉลาดต่างกันอย่างไร คนฉลาดรู้ว่าอะไร ควรรู้อะไร แต่คนมีปัญญารู้ว่า ไม่ควรรู้อะไร เพราะฉะนั้นเมื่อสอนหนังสือนักศึกษาควรให้ข้อคิดว่าไม่แต่ข้อมูล (เพราะสามารถหาได้ในตำรา, หนังสือ, คอมพิวเตอร์ฯ) แต่คุณค่าของมันคืออะไร ความสำคัญของมันสอนกันไม่ได้ ความตระหนักสอนกันไม่ได้ ฉะนั้นผู้สอนควรพัฒนาความรู้เพื่อให้ทันโลก อีกส่วนหนึ่งในการเพิ่มพูนความรู้คือการทำวิจัย และ หากมีโอกาสสามารถนำความรู้ไปเพื่อบริการชุมชน หรืองานอื่นๆที่หน่วยงานมอบหมาย เช่น กรรมการ, กรรมการศิลปวัฒนธรรม, กรรมการประกันคุณภาพ, กิจกรรมนักศึกษา เป็นต้น มหาวิทยาลัยฯ ไม่สามารถขับเคลื่อนได้หากขาดการร่วมมือในส่วนนี้

บทบาทหน้าที่ของอาจารย์ คือ ภาระงานที่ต้องรับผิดชอบ โดยอาศัยหลักคุณธรรม จริยธรรม และ ความสำนึกในความถูกต้อง เพราะภาระงานของอาจารย์ไม่ได้มีเพียงการสอน แต่คือผู้ถ่ายทอดวิชาการ คุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรม และเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำรงชีวิตของศิษย์ ดังคำกล่าวที่ว่า “ ครูเปรียบดั่ง แม่พิมพ์ของชาติ ”แม่พิมพ์ของครูเป็นเช่นไร แม่พิมพ์ของผู้เรียนก็เป็นเช่นนั้นถ่ายทอดโดยประสบการณ์ ภาระงานอีกอย่างหนึ่งที่ถือว่ามีความสำคัญมากสำหรับบทบาทหน้าที่ คือ การสร้างมนุษยสัมพันธ์อันดีต่อบุคคลอื่น ซึ่งการสร้างมนุษยสัมพันธ์อันดีจะส่งผลให้การจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมต่าง ๆ ของของ มหาวิทยาลัยประสบผลสำเร็จ

จรรยาบรรณ

คุณธรรม จริยธรรม มารยาท สิ่งที่ควรมีในมหาวิทยาลัยกำหนดไว้ 2 ส่วน คือ

จรรยาบรรณเฉพาะ คือ จรรยาบรรณในการสอนการแจ้งกำหนดกฎเกณฑ์ในชั้นเรียน ระหว่างช่วงระยะเวลาในการเรียนหากสังเกตว่าจะเกิดปัญหาต้องรีบทำการแก้ไข ก่อนที่จะปัญหา ด้านการเรียนการสอน ยกตัวอย่างเช่น

1. การส่งงาน (กำหนดช่วงเวลาการส่งงานให้ชัดเจน)
2. การเข้าเรียน
3. สอนตรงต่อเวลา (ไม่งดสอน ถ้าไม่มีเหตุอันควร หากจำเป็นควรสอนชดเชย)
4. สอนด้วยความเต็มใจไม่ปิดบังความรู้ ให้ผู้เรียนสามารถนำวิชาความรู้ไปประกอบอาชีพได้ เป็นต้น

การเรียนการสอนจะให้เกิดประสิทธิภาพอีกด้าน ต้องมีการประเมินการสอนอาจารย์ผู้สอน ภาพสะท้อนของการสอนโดยผู้เรียนเป็นผู้ประเมิน แล้วนำผลการประเมินเพื่อมาปรับปรุงในเทอมถัดไป

ด้านการปฏิบัติตนต่อนักศึกษา ยกตัวอย่างเช่น

1. ให้คำปรึกษาทางด้านวิชาการ และด้านอื่นๆ ที่จำเป็น เช่น ความรัก การประพฤติตน เป็นต้น
2. การวางตัวระหว่างเพศตรงข้าม เช่น ลูกศิษย์กับอาจารย์ อาจารย์ฝึกสอนกับนักเรียน เป็นต้น
3. ติดประกาศแจ้งช่วงเวลาในการเข้าพบ (ปรึกษา) มีหลายลักษณะ พบโดยตรง โทรศัพท์ หรือไม่ให้รู้ว่าว่านักศึกษาคือใคร (เก็บข้อมูลของนักศึกษาไว้เป็นความลับ คือ จรรยาบรรณของอาจารย์)
4. ปฏิบัติต่อนักศึกษาเสมอภาคและยุติธรรม อาชีพครูเป็นอาชีพที่จะต้องฝึกฝนตนเองให้เป็นคนซื่อสัตย์ ยุติธรรม ไม่มีอคติลำเอียงต่อลูกศิษย์ ไม่เห็นว่าคนที่มีปัญหาเป็นคนน่ารังเกียจ หรือพอใจแต่เฉพาะศิษย์ที่เรียนเก่ง ไม่สร้างปัญหาเท่านั้น ครูต้องมีความเป็นธรรมในการให้คะแนน และพร้อมที่จะอธิบายวิธีการให้คะแนน และการตัดเกรดได้ ครูต้องรอบคอบในการรอกคะแนน เพราะถ้าผิดพลาดแล้วบางครั้งก็จะทำให้ผู้เรียนที่ควรได้คะแนนดี ๆ กลับได้คะแนนเกือบจะสอบตกไป

5. ประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี ครูมีอิทธิพลต่อศิษย์ทั้งด้านวาจา ความคิด บุคลิกภาพ และความประพฤติ ครูจึงจะต้องพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพื่อให้ลูกศิษย์ได้ซึมซับสิ่งที่ทำจากตัวครูไป เมื่อศิษย์เกิดศรัทธาในความสามารถของครู ศิษย์อาจจะเลียนแบบความประพฤติของครูไปอย่างไม่ได้เจตนา เช่น การ

ตรงต่อเวลา การพูดจาชัดเจน การแสดงความคิดเห็นที่ตรงไปตรงมา สุภาพเรียบร้อย เป็นต้น

6. เป็นผู้รู้คู่คุณธรรม

เมื่อความรู้	ยอดเยี่ยมถึง	สูงเทียมเมฆ
แต่คุณธรรม	ต่ำเฉก	ยอดหญ้านั้น
อาจเสกสร้าง	มิจฉา	สารพัน
ด้วยจิตอัน	ไร้อาย	ในโลกา
แม้คุณธรรม	สูงเยี่ยม	ถึงเทียมเมฆ
แต่ความรู้	ต่ำเฉก	เช่นยอดหญ้า
ย่อมเป็นเหยื่อ	ทรชน	จนอุรา
ด้วยปัญญา	อ่อนด้อย	น่าน้อยใจ
หากความรู้	สูงล้ำ	คุณธรรมเลิศ
แสนประเสริฐ	กอปรกิจ	วินิจฉัย
จะพัฒนา	ประชาราษฎร์	ทั้งชาติไทย
ต้องฝึกให้	ความรู้	คุณธรรม

ประพันธ์โดย ศาสตราจารย์อำไพ สุจริตกุล

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- จรรยาบรรณในการพัฒนาตนเอง

1. อาจารย์ต้องแสวงหาความรู้ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ติดตามความก้าวหน้าให้ทันสมัยที่จะเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษา
2. เป็นผู้สร้างสรรค์ผลงานที่มีประโยชน์ต่อสังคม
3. ปฏิบัติตนโดยมีเสรีภาพต่อวิชาการ ไม่ถูกครอบงำด้วยอิทธิพลเพื่อประโยชน์ใด รักษามาตรฐานวิชาการและวิชาชีพ

- จรรยาบรรณผู้ร่วมงาน

1. ยึดมั่นในหลักธรรมหลักวิชาการโดยไม่โอนอ่อนต่ออิทธิพลใดๆ
2. ประพฤติตนให้เหมาะสมกับเป็นบุคลากรของมหาวิทยาลัย
3. ไม่แสวงหาประโยชน์โดยไม่ชอบ
4. พึงมีทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติหน้าที่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม
5. โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้
6. ไม่เลือกปฏิบัติ
7. ตรงต่อเวลา
8. ช่วยเหลือเพื่อนร่วมงาน

9. ไม่แสวงหาผลประโยชน์จากมหาวิทยาลัยเพื่อประโยชน์ส่วนตัว

10. ไม่ทำการล่วงละเมิดทางเพศต่อผู้บังคับบัญชา ต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ต่อเพื่อนร่วมงาน ซึ่งไม่ใช่คู่สมรส

บทสรุป

จรรยาบรรณเป็นคุณลักษณะที่สำคัญที่สุดของครู อันเป็นสิ่งที่ทำให้ครูปฏิบัติหน้าที่ครูเพื่อหน้าที่ได้ สมบูรณ์ มีความรับผิดชอบต่อศิษย์ ต่อตนเอง ต่อวิชาชีพ และต่อสังคม